

Ship to Bosnia Verksamhetsberättelse 2004

Innehåll

Inledning 2

Verksamhet i Sverige 3

- Medlemmar 3*
- Styrelsen 3*
- Kontoret i Stockholm 3*
- Medlemsmöten och sammankomster 3*
- Studiematerial om Balkan 3*

Utåtriktat informationsmaterial 3

- Samarbete med andra organisationer i Sverige 4*
- Press- och andra mediakontakter 4*
- Övriga kontakter under året 4*
- Arbetsgrupper 4*
- Ansökningar och anslag 4*

Opinionsbildning i Sverige 4

Solidarity House – byggt och överlämnat 5

- Överlämnandet 5*
- Uppmärksamhet 7*
- Barnfestivalen och överlämnande i september 2004 7*

Övrig verksamhet i Bosnien 8

- Kontoret i Lipnica 8*
- Stärkande av ungdomarnas delaktighet 9*
- Barnbiblioteket 9*
- Musikanläggning och storbildsvideo 9*
- Seminarier 9*
 - Kvinnoseminariet 10*
 - Tjejseminariet 11*
 - Drogseminariet 11*
 - Ansökningsseminarier 11*
- Ungdomsutbyten och musikfestival 11*
- Hemsidan i Lipnica 12*
- De ordinarie verksamheterna för barn och ungdom 12*
 - Lekverksamheten 12*
 - Engelskan 13*
 - Dansen 13*
 - Musikworkshops och seminarier 14*
 - Datakunskap 14*
 - Panchoprojektet 14*
 - Sport 14*
- Kvinnogruppen och odlingsprojektet 15*

Resor till Bosnien 15

Här nedan följer en lista på resor som företagits under 2004 15

Ekonomi 16

Slutord 16

- Ship to Bosnias roll 16*
- Solidarity House är överlämnat, Ship to Bosnia avslutas 18*

Bilaga. Snart tio år av fred i Bosnien - nu är det skytteltrafik till Haag, politisk analys av Ulf B. Andersson

e-post: shiptobosnia@nada.kth.se

internet: www.shiptobosnia.se

Inledning

Ship to Bosnia (StB), som en gång startade som ett nödhjälpsprojekt, har under åren utvecklats i nära samarbete med byborna i Lipnica till ett mångsidigt och nytänkande freds-, försonings- och demokratiprojekt med möjligheter att bidra till en positiv utveckling på basplanet i Bosnien.

Vi avslutar nu mer än 10 års arbete i och med överlämnandet av Solidaritetshuset och dess verksamhet till lokalt ansvariga, under former som vi hoppas garanterar att idéerna fortlever. Föreningen Ship to Bosnia är sedan tänkt att upplösas under våren 2005.

Byn Lipnica är känd för sin starka tradition av samexistens, och för sin medvetna hållning mot nationalismen. I byn finns en naturlig gemenskap oavsett etnisk tillhörighet. Byborna har också med stort intresse deltagit i de olika delprojekt (freds- och försoningskonferenser, miljö- och demokratiseminarier, ungdoms-, kvinno- och pensionärsutbyten m.m) som StB under många år bedrivit i samarbete med byrådet Open Society Lipnica (ODL), och med de övriga grupperna. Detta har också bidragit till att öka kunskaperna och kontakterna med omvärlden. Aktiviteterna har haft stort värde för byborna, men också för projektet i sin helhet. De bidrar också till att lyfta fram exemplet Lipnica, vilket inte är minst viktigt, eftersom freden i Bosnien är bräcklig, och ickenationalistiska krafter förtjänar allt stöd.

I detta sammanhang kan också Solidarity House, med sina aktiva och organiserade grupper och i sin karaktär av symbol för möten över gränserna, bli en resurs inför framtiden. Med utgångspunkt från Huset har verksamheterna vuxit och ytterligare bekräftat det starka behovet av en mötesplats. I takt med att byns barn, ungdomar, vuxna och pensionärer har deltagit i aktiviteter och utbildning och utvecklat sina organisationskunskaper har också förutsättningarna ökat för ett framtida gott förvaltande av Huset.

Huset ritades ursprungligen av Bengt Edman, vinnare i den arkitekttävling som StB år 1996 anordnade i samarbete med SAR (Svenska Arkitekters riksförbund). Den senare, något förminskade versionen av Solidarity House har utvecklats av arkitekter kring Ralph Erskine, och innehåller de nödvändiga funktionerna: en stor samlingshall, café, IT-verksamhet, bibliotek, kontor och mötesrum, samt tre mindre hus avsedda för barn- och ungdomsverksamhet.

Under 2004 har vi fortsatt ansträngningarna att klara utgifterna för kompletterande arbeten som brandsäkerhet, eldragningar, markarbeten, fortsatt inredning av de tre småhusen, inspektion och inventering m.m. Parallellt har vi också fortsatt utvecklingen av caféet, biblioteket och tekniken i den stora salen.

De senaste två åren har StB:s verksamhet koncentrerats på att överlämna huset till lokalt ansvar och säkerställa fortsatt verksamhet i enlighet med bybornas och våra gemensamma intentioner. I linje med detta har vi också arbetat med kunskapsöverföring och med stärkandet av de olika gruppernas (framför allt kvinnor och ungdomar) möjligheter till aktiv delaktighet. Det övergripande målet har varit att tillsammans med de lokala grupperna och Tuzla kommun och med bistånd av de internationella organisationerna (UNHCR, OSCE, OHR m fl.) finna hållbara och realistiska former för framtida ägande, förvaltningsfrågor och drift, baserade på internationella demokratiska principer och i enlighet med bosnisk lagstiftning.

Trots att formerna för överlämnandet ännu bara hunnit manifesteras i ett undertecknat "Letter of Intent", genomfördes under två dagar i slutet av september 2004 ett högtidligt "Final Event" som också innehöll en sedan länge planerad barnfestival. Regnet vräkte ner en stor del av tiden men hela evenemanget blev mycket lyckat, med verksamhet för hundratals barn och ungdomar i Huset på lördagen och invigning av Greta-Garbo-staty och överlämnandeceremonier på söndagen i Tuzla och Lipnica med Tuzlas och Stockholms borgmästare (Jasmin Imamovic och Stockholms kommunfullmäktiges ordförande Barry Andersson), bybor, ett trettiotal gästande svenskar, den svenske ambassadören Anders Möllander och representanter för det Internationella Samfundet.

För stöd till verksamhet och seminarier under året kan vi tacka bl a Radiohjälpen, Forum Syd, LO/Idédebatt, ABF-Skaraborg och (s)-kvinnor-Skaraborg.

Verksamhet i Sverige

Medlemmar

Medlemsantalet är vid årsskiftet 2004/2005 sammanlagt 84 st (vid ingången av 2004 161 st). Av dessa har 68 st givit större årliga bidrag via autogiro och egna inbetalningar. Av aktiva medlemmar är ett 30-tal direkt involverade i verksamheterna, ytterligare ett 40-tal är kontakter som bidrar mer sporadiskt.

Styrelsen

Under verksamhetsåret har 13 beslutsmässiga och protokollförda styrelsemöten (nr 75-87) hållits. Styrelsen har under året haft bra och kontinuerliga möten, även om det ibland varit svårt att hitta tider som passar alla.

Styrelsen har år 2004 bestått av följande personer (valda på två år vid årsmötet 2002):

Ordförande	Leif Jansson
Kassör	Margareta Ingemarson
Styrelseledamot	Ulf B. Andersson
Styrelseledamot	Jan-Krister Boman
Styrelseledamot	Gunna Grähs
Styrelseledamot	Barbro Samuelsson
Styrelseledamot	Yngve Sundblad
Styrelseledamot	Magnus Säll
Styrelseledamot	Axel Wolgers

Revisor Håkan Ohlsson, Öhrlings Pricewaterhouse Coopers

Kontoret i Stockholm

Kontoret har under året fungerat bra. Många människor bryr sig och deltar på olika sätt i StB:s arbete. I februari 2003 flyttade kontoret från Ragvaldsgatan på Södermalm till en mindre lokal på Kungsholmen, Inedalsgatan 9 A, som sades upp och tömdes till 31 december 2004.

Med glädje och uthållighet har Margareta Ingemarson, Ulf Pernold och många andra personer - alla ideellt arbetande - under året varit verksamma på StB-kontoret.

Medlemsmöten och sammankomster

I samband med årsmötet den 14 april hölls ett medlemsmöte med information och diskussion kring Huset och dess framtid. 16 personer deltog. Som ett erkännande av projektets betydelse, och för att hedra StB, inbjöd också Stockholms Stad i slutet av november ett 40-tal aktiva medlemmar och vänner till StB till en högtidlig middag på Stadshuset.

Studiematerial om Balkan

Tillsviðare används som studiematerial ett kompendium av Balkankännaren och journalisten Ulf B. Andersson, som behandlar krigen på Balkan, historiken och den nuvarande politiska situationen i framför allt Bosnien. Detta material uppdateras inför varje ny organiserad resa.

Utåtriktat informationsmaterial

Nyhetsbrev: Under året har vi givit ut ett nyhetsbrev inför Barnfestivalen och överlämnandet i september.

Hemsidan: Vi har även under 2004 haft mycket stor hjälp av Lasse Julius och Magnus Säll, som kontinuerligt hjälpt oss att uppdatera och förnya hemsidan, som hålls aktuell och speglar vad som händer. Här kan man informera sig fortlöpande om vad som händer i projektet. Webservern, som tillhandahålls av KTH, kommer att hållas tillgänglig även under hela 2005.

Samarbete med andra organisationer i Sverige

Viljan att i alla sammanhang söka samarbete med andra organisationer har alltid varit grundläggande i StB:s arbete. Bland de vi under året fortsatt kommunicera och samarbeta med finns bl.a. representanter från svenska riksdagspartier och deras ungdomsförbund, EU-parlamentariker, LO/Idédebatt, Igelbäcksskolan i Kista, samt nyttillkomna Internationella Biblioteket, ABF i Skaraborg och (s)-kvinnor–Skaraborg.

Press- och andra mediakontakter

Under året har pressreleaser om aktuella händelser, speciellt överlämnandefestligheterna i september, distribuerats, vilket lett till goda resultat. Dagens Nyheter uppmärksammade Margareta Ingemarson och festligheterna med stor artikel och ytterligare uppföljningar. Andra artiklar och notiser har funnits i bl a tidningen Arbetaren, tidningen Fönstret och i Scen och Salong. Radiohjälpen uppmärksammade verksamheten i Lipnica i en inspelning från Barnfestivalen i september, som så småningom kommer att sändas som 5-minutersprogram i TV.

Inslag har sänts i Riksradien i samband med överlämnandefestligheterna (bl.a. intervju med Leif Jansson i P4). Rapport sände ett treminutersinslag i TV1 från festligheterna i Tuzla/Lipnica.

Övriga kontakter under året

Olika former av samarbeten har ägt rum med bl a Högalids Ungdomsverksamhet, Mäster-Olofsgården, PRO Gamla Stan, Folkets Husrörelsen, Svensk Biblioteksforening, Studentkåren på Stockholms Universitet, Huddinge Gymnasium, KTH m fl.

Arbetsgrupper

Följande mer eller mindre löst sammansatta arbetsgrupper har under året varit aktiva.

Ship to Bosnias ungdomsgrupp: Omsättningen i den ursprungliga ungdomsgruppen har varit stor. Flera i den ursprungliga gruppen har flyttat utomlands för studier. Tre ungdomar från Södra Latin har dock som ett led i ett studieprojekt, och i samarbete med ungdomsgruppen i Lipnica i april 2004 genomfört en musikfestival i Solidarity House med ett 25-tal gästande ungdomar (däribland två rockband). I det förberedande arbetet har ingått planering, projektledning, kontakter med svenska artister, konsertarrangemang, ansökningar och mötesverksamhet.

Grupper och enskilda elever kommer ibland på besök på StB-kontoret, för att i samband med skoluppgifter informera sig om situationen på Balkan och Ship to Bosnias arbete. En del bidrar också som frivilliga praktikanter under kortare perioder.

Förvaltningsgruppen: har arbetat med att tillsammans med byborna i Lipnica diskutera, öka kunskapen inför det framtida lokala övertagandet av Solidarity House, finna former för drift och förvaltning, samt att ta tillvara svenska erfarenheter.

Ansökningar och anslag

Under året har ett antal ansökningar gjorts till olika fonder och organisationer. Radiohjälpen biföll med totalt 870.000 kronor en ansökning om stöd till barn- och ungdomsverksamheten i Lipnica, och också till den fortsatta inredningen av barn- och ungdomsdelen i Solidarity House. Ett bidrag från Kungliga Hovstaterna, avsett för transporter till Lipnica, utnyttjades i samband med inredning och överlämnande. Forum Syds volontärbidrag har under året möjliggjort den fortsatta anställningen av vår samordnare i Lipnica, Karin Lindsten.

Opinionsbildning i Sverige

Valborg: StB deltog som vanligt på Valborgsmässoafton på Riddarholmen, ett arrangemang tillsammans med Mäster-Olofsgården och PRO Gamla Stan, som också innehöll tal från scenen av Ingemar Ingevik, fd ordförande i Stockholms Kommun, och Axel Wolgers, medlem av ungdomsgruppen och styrelsen i StB, samt sång av Maria Blom. Publiken uppgick till nära 3000 personer.

Bokbord: En viktig del i Ship to Bosnias utåtriktade arbete har varit bokbordsverksamheten, som gjort det möjligt för oss att nå många människor med information, och inte minst få in medel till insamlingen.

Vi har i augusti 2004 för åttonde och sista året deltagit i Världens Längsta Bokbord på Drottninggatan i Stockholm, vilket som vanligt gav stora intäkter.

Vid bokbordet har sålts nya böcker, personligen skänkta av ett 150-tal svenska författare och tecknare samt också bokförlag. Detta har inneburit ett kontinuerligt och värdefullt stöd för projektet.

Informationsutskick: Via mailutskick har vi nått ett stort antal enskilda, grupper, organisationer och företag. På samma sätt har information gått runt till opinionsbildare, till fackklubbar, skolor, PRO-klubbar, riksdagsmän och bokförlag.

Informationsmöten: Under året har möten, filmvisning och informationsverksamhet hållits på bl a annat gymnasieskolan i Huddinge, Högalidskyrkans Ungdomsverksamhet och på Studentkåren i Stockholm.

Solidarity House – byggt och överlämnat

Idén om Solidarity House tog form redan i slutet av 1995, i diskussioner med gruvarbetarfamiljerna i Lipnica och representanter för Tuzla kommun, bl a förre borgmästaren Selim Beslagic (numera ledamot i det federala parlamentet). Vi ville skapa ett projekt grundat på solidaritet och vänskap mellan människor på basplanet, och byggt på tanken att en dialog mellan medborgare och makthavare är nödvändig och möjlig. Vår gemensamma målsättning har alltid varit att Huset ska fungera som en fri och öppen mötesplats, ett centrum för samexistens, kultur och utbildning. Ambitionen har också varit att de lokala organisationerna ska ges inflytande och delaktighet i verksamheterna i enlighet med folkrörelsetraditionen, och i nära samarbete såväl med lokala myndigheter som med andra lokala, nationella och internationella organisationer. Det har varit viktigt för StB att försäkra sig om att kvinnor, barn och ungdomar ska ha en självklar plats i det framtida Huset. Bland medlemmarna i ODL har också sedan bildandet, förutom bybor och lokalt aktiva, funnits ekonomer, tjänstemän, lokala och nationella politiker, jurister, läkare, m fl, för att stärka organisationen och tillföra olika specialkunskaper. Vi har verkat för att Husets organisationsstruktur ska baseras på internationella demokratiska principer, och att det inte i framtiden ska kunna riskera att förlora sin multietniska karaktär eller övertas av privata intressen. Vi har också i diskussionerna med de lokala grupperna och kommunen varit tydliga med att överförandeprocessen och StB:s avveckling ska vara avslutad två år efter att Huset är byggt.

Solidarity House har nu med sina verksamheter redan kommit att bli den mötesplats över gränserna som vi hoppats på, och det innebär inte bara ett stöd för det civila samhället, mångkulturen och kontakterna med det övriga Europa, utan också en självklar möjlighet för generationerna att mötas och verka tillsammans. På så sätt kan man också stärka kvinnors, ungdomars och barns rättigheter och delaktighet inför framtiden.

Överlämnandet

Solidarity House invigdes i september år 2002, och de senaste två årens arbete och aktiviteter har starkt präglats av processen kring överlämnandet och dess verksamheter till lokalt ansvar. Målsättningen har varit att i samarbete med de lokala grupperna och Tuzla kommun och med stöd av olika internationella organisationer (UNHCR, OSCE, OHR m fl.) hitta en hållbar och realistisk lösning på frågorna kring ägandeförhållandena och den framtida organisationen och driften, baserad på internationella demokratiska principer, och i enlighet med bosnisk lagstiftning. Den prioriterade uppgiften har varit att överföra kunskap och stärka gruppernas (framför allt ungdomars) möjligheter till självständighet, aktivitet och delaktighet, både inom egna intresseområden och inom det framtida Solidarity House-projektet.

I mars 2004 förändrades villkoren för överförandet radikalt. Ända sedan projektet startade har vi haft ett löfte från kommunen att den mark som Huset är byggt på i samband med överförandet skulle skänkas till de lokala grupperna, men införandet av en ny federal lag har

omöjliggjort för kommunen att överföra mark till ickekommunala initiativ. Vår enda lösning hade varit att friköpa marken, men till det saknar vi ekonomiska möjligheter. Resultatet har blivit att huset fortfarande står på kommunägd mark och att alla formella tillstånd därigenom har fått skrivas i kommunens namn. I det "Letter of Intent" som undertecknades av borgmästaren i Tuzla, Jasmin Imamovic, strax innan valet i september, uttrycks dock som tidigare viljan till att Huset ska behålla sin mångkulturella karaktär, att verksamheterna ska utvecklas i nära samarbete med ODL och de övriga lokala organisationerna, att Huset ska förbli öppet för alla som vill använda det, och att kommunen ska bidra till finansieringen. Vi väntar nu på det kommunfullmäktigemöte som i mars 2005 kommer att lägga fast budgeten och besluta om formerna för den framtida driften av Huset. Under tiden arbetar vi med att i kontakterna med kommunen och borgmästaren få så mycket garantier som möjligt för det framtida lokala inflytandet och respekten för de olika grupperna i byn och deras sätt att arbeta. Enligt kommunen kommer man att lägga fram ett förslag som bygger på att Huset ingår i en samorganisation med tre andra kommunägda aktivitetshus med fokus på ungdom och kultur. En positiv sida av detta är att ungdomarnas intressen kommer att kunna säkras, eftersom det är en uttalad målsättning från kommunens sida att Huset ska prioritera verksamheter och kulturaktiviteter för barn och unga.

I och med de nya villkoren för ägandet, är nu framtida funktion och verksamhet i hög grad avhängigt av hur kommunen väljer att förhålla sig. Den närmaste framtiden kan komma att betyda många förändringar på gott och ont, av de mönster och aktiviteter vi tillsammans skapat. Det blir nu viktigt för grupperna i byn att slå vakt om gemensamma intressen, den egna framtida delaktigheten och ansvaret för verksamheterna. De internationella kontakter och utbyten som etablerats under åren måste också bevaras och utvecklas. Här tror och hoppas vi att ungdomarna och kvinnorna kan spela en viktig roll. Redan nu kan man se att de patriarkala och traditionella strukturer vi haft problem med under åren är på väg att spricka upp, nya friskare konstellationer kan skönjas, och det finns tankar om nya former av organisering, där förhoppningsvis ungdomarna i kraft av sina vunna erfarenheter och friare sätt att tänka kan inta en mer ledande roll än tidigare. Det är också ungdomar och kvinnor som har lättast att samarbeta i gemensam planering, och där intresset för kontakterna med omvärlden och ambitionen att hitta framtida utbytesprojekt är tydligast. Dessa grupper har också visat sig vara mest motiverade att lära sig mer om hur man ansöker om projektbidrag, både lokalt och internationellt.

För ungdomarna har deras internationella kontaktnät, kulturutbyte och kunskaper i data, teknik och engelska inneburit att de sakta men säkert fått en ny roll i de äldres organisationsarbete och kommunikation med omvärlden. De fungerar nu också som tolkar och översättare. Detta stärker självförtroendet och intensifierar aktiviteterna, men problem kvarstår naturligtvis ändå – det är lättare att vara aktiv och göra sig hörd inom det egna mindre sammanhanget, än att kunna och våga agera jämställt och rättvist i det större, gemensamma.

Bland grupperna i Lipnica finns naturligt en viss ambivalens inför överförandet. Byborna är angelägna om att den frihet och öppenhet som präglat verksamheterna i samarbetet med StB ska bevaras, att fokuseringen på ungdomsverksamhet och de framtida kraven på lönsamhet inte ska leda till att andra, och kanske svagare grupper utestängs från aktiviteterna. Särskilt ungdomar och kvinnor är angelägna om att de arbetsformer och den inriktning på utbyten och kontakter med omvärlden de vant sig vid under åren, ska kunna fortsätta utvecklas. Det finns också en oro, befogad eller ej, för att en framtida förändring inom kommunens politiska majoritet skulle kunna äventyra Husets solidaritetstanke och karaktär av mångkulturellhet.

Å andra sidan finns det också, mot bakgrund av det svåra ekonomiska läge som Bosnien nu befinner sig i, en realistisk insikt bland grupperna om svårigheterna att långsiktigt finansiera Huset och aktiviteterna helt på egen hand utan kommunens stöd och stabiliserande funktion. Ekonomiska problem av det slaget skulle i sig också kunna utgöra ett lika reellt hot mot Husets inriktning, demokratiska utveckling och framtida verksamhet.

En grundläggande svårighet när det gäller de lokala gruppernas kapacitet att helt överta det löpande ansvaret för verksamheterna, är nämligen den nära nog obefintliga ekonomin inom de lokala organisationerna. Det är också en av anledningarna till att grupperna har känt tvivel och osäkerhet inför ett helt självständigt framtida ansvar för drift, organisation och förvaltning. Det finns inte som i Sverige organisationsbidrag, och det är svårt att ta ut medlemsavgifter av människor som är arbetslösa och redan har svårt med ekonomin. Alla inser ändå att det på sikt inom de olika grupperna är nödvändigt att bygga upp en självständig organisationsekonomi, genom bl a projektbidrag, inkomstbringande verksamheter och medlemsavgifter, men där är man ännu inte. Lokalt arbete på ideell basis, som kan vara krävande här hemma i Sverige, är dessutom än svårare i Bosnien, på grund av tradition och ekonomiska villkor.

Trots dessa problem har inte minst ungdomarna visat att de i samarbetet med volontärerna och genom egna erfarenheter skaffat sig ökad självständighet och kapacitet att planera, administrera och genomföra olika festivalarrangemang och utbyten som kräver ekonomiskt ansvar och praktisk planering – av program, luncher, middagar och inkvartering, av inbjudningar, av kontakter med tull och kommunala myndigheter och media. Evenemang av detta slag involverar också människor av alla åldrar och kön, och har fungerat även i situationer då vi saknat en volontär på plats, vilket är ett gott praktiskt exempel på växande lokal kompetens.

De internationella organisationerna (UNHCR, OSCE och OHR), har också genom sina representanter i Tuzla nära följt utvecklingen i våra förhandlingar med de lokala myndigheterna och visat starkt stöd och intresse för projektet som ett exempel på vad man annars saknar runtom i Bosnien – aktiva medborgargrupper i en fungerande samexistens. Man ser också Huset med dess utrustning, aktiviteter och internationella utbyten som en unik resurs och en inspirationskälla för hela Bosnien. Vi får när vi beskriver våra omsorger inför framtiden ändå uppmaningen att lita till kommunen och dess goda vilja och sunda förnuft. Erfarenheterna visar också att många internationella projekt har större problem än vi i sina överförandeprocesser. Många tvingas överlämna utan att alls ha löst frågan om framtida ägande och struktur, och det sker dessutom i en politiskt komplicerad situation där de nationalistiska krafterna nu mer och mer återtar sina maktpositioner. I Tuzla råder ändå fortfarande, precis som under kriget, ett ickenationalistiskt styre och borgmästaren Jasmin Imamovic är känd som en politiker med känsla för solidaritet, med europeiska visioner och med kultur- och omvärldsintresse.

Uppmärksamhet

Bygget är en stor händelse i hela Tuzlaregionen, och både kommunen och kantonen är mycket glada över att löftena nu kunnat hållas och att Solidarity House har förverkligats. Så också naturligtvis byborna, som har en särskilt stark känsla för Sverige och för våra insatser, och som nu kan se att Huset kan bli en öppen mötesplats för alla i linje med försoningssträvandena, bidra till att stärka gemenskapen och ge inte minst ungdomar större hopp om framtiden. Huset kallas nu av folk i regionen för "Svenska Huset".

Barnfestivalen och överlämnandet i september blev därför mycket uppmärksammat med deltagande av hundratals barn, bybor i Lipnica och Tuzlabor. Lokal TV direktsände och evenemanget uppmärksammades i all lokal press. Se vidare detaljer nedan.

Också bland organisationerna inom det internationella samfundet, UNHCR, OSCE och OHR, är stödet för Solidarity House mycket starkt. Chefen vid UNHCR i Tuzla, William Tarpai, arbetar aktivt för att stötta och informera om projektet, som han betraktar som en modell för hela Bosnien, i dess grundläggande värde av fungerande samexistens med lokala verksamheter för aktiva medborgargrupper, vilket han särskilt framhöll vid sitt tal i samband med festligheterna.

Barnfestivalen och överlämnande i september 2004

Ungdomarna har under hela året tillsammans med barnen och kvinnogruppen varit mycket aktiva vid diverse evenemang i huset. Den största gemensamma insatsen gjordes i samband med StB:s avslutning. Under förberedelserna inför StB:s avslutande tvådagars "Final Event" i slutet

av september 2004, hölls regelbundna planeringsmöten med alla inblandade, och under den sista veckan deltog över 50 lokala volontärer i ett mycket välorganiserat genomförande av festligheterna. Framför allt gällde detta under lördagens barnfestival, där 200 barn från Lipnica och regionen deltog (däribland en grupp gravt handikappade, från barnhemmet ”Steps of Hope” i Tuzla) tillsammans med lika många vuxna. Aktiviteterna bestod av bl a teater, måleri, filmvisning av svenska animerade barnfilmer, dans- och musikuppträdanden, olympiska lekar, barndisco och mycket annat som krävde deltagande av volontärer. Britta Olsson och Ann-Kathrine von Rothstein från Igelbäcksskolan i Kista tillverkade hjärtan i olika material tillsammans med barnen. Siw Dreber från Radiohjälpen beskrev Radiohjälpens verksamhet och invigde också det lilla barnbiblioteket. Dessutom deltog Jonas Sjöstedt, EU-parlamentariker för Vänsterpartiet, och Anna Johansson från Moderata Ungdomsförbundet. Båge talade med barnen om frågor som rättvisa och mänskliga rättigheter. Barbro Samuelsson från StB höll också en uppskattad workshop om Barnkonventionen.

Också den avslutande festligheten under söndagen innehöll inslag för barn och ungdom. Den inledande barnparaden, som var tänkt att gå igenom Tuzla för att överlämna en staty av Greta Garbo, fick tyvärr ställas in på grund av hållregn. I stället hölls en dansuppvisning i Huset, och barnen följde därefter med i bussarna in till Centralparken i Tuzla, där invigningen av Garbostatyn i brons (skänkt av StB), hölls under högtidliga former, och med tal av StB:s ordförande Leif Jansson, borgmästaren i Tuzla, Jasmin Imamovic, ordföranden i Stockholms Kommunalfullmäktige, Barry Andersson och skulptören Kari Landegren. Barnen och kvinnogruppen hade under veckorna innan avslutningen arbetat på att tillverka paradkläder , och de kom nu till användning trots regnet. Senare under dagen spelades också en vänskapsmatch mellan Lipnicas eget fotbollslag och ett lag från staden Laktasi i Republika Srpska. Dagen avslutades med högtidliga och känslosamma festligheter i Huset, i närvaro av den svenske ambassadören Anders Möllander, ett trettiotal tillresta svenska vänner, representanter för olika internationella organisationer, och invånare från Lipnica, Tuzla och andra orter i regionen. Evenemanget markerade inte bara Ship to Bosnias tack och farväl till projektet efter tio års intensiva verksamheter, utan också kommunens och bybornas övertagande av det fortsatta ansvaret.

Övrig verksamhet i Bosnien

Kontoret i Lipnica

Tack vare bidrag från Forum Syd har vi fortsatt under år 2004 kunnat ha en volontär på plats i Lipnica, Karin Lindsten från Helsingborg. En viktig del i volontäruppdraget är att stärka byrådet i deras verksamhet, bl a med organisationskunskap och demokratiska arbetsformer, och att hjälpa till med ansökningar till institutioner och organisationer i Bosnien.

Karin har också varit huvudansvarig för ekonomi och administration på StB-kontoret och fungerat som länk i kommunikationen mellan ODL och StB och övriga svenska samarbetspartners. Arbetet har också i hög grad innehållit kommunikation och samarbete med internationella och lokala organisationer, sponsorer och företag. Överförandet, och det faktum att StB i och med årsskiftet 2004/2005 helt avvecklar sin bosniska verksamhet, har lett till extra mycket administrativt arbete och ingående kontakter med jurister och med lokala och federala myndigheter. Volontären har under perioden haft regelbundna kontakter med kontoret i Stockholm via telefon, fax och mail. Styrelsen har varje månad mottagit ingående skriftliga rapporter.

Karin började arbeta hos oss i en period som på grund av avvecklingen och överförandet har varit extra komplex och svårhanterlig. Våra tidigare erfarenheter har visat hur viktigt det är att göra allt för att stödja volontären genom täta kontakter och konkret handledning. Vid flera tillfällen har därför medlemmar ur StB:s styrelse rest till Bosnien för att medverka vid förhandlingar och aktiviteter, och för att bidra med planering, uppföljning och allmän vidareutveckling av volontäruppdraget.

I perioden 1 april – 31 december 2004 kunde vi också tack vare ett bidrag från Radiohjälpens tillsätta ytterligare en tjänst på kontoret i Lipnica. Denna tjänst delades från den 1 april till den 15 oktober mellan Jenny Andersson (som förutom det prioriterade uppdraget att öka unga tjejers deltagande i projektet, också haft ansvar för samordning av barnverksamheten) och Faruk Delic från den lokala ungdomsgruppen. Faruks uppdrag har främst varit att samarbeta med Karin i samordnings-, planerings- och administrationsfrågor och i kontakterna med myndigheter. Han har sedan Jenny rest hem i oktober helt övertagit tjänsten.

Därutöver har vi för kortare uppdrag i vår verksamhet i Bosnien timarvoderat ett antal tolkar.

Stärkande av ungdomarnas delaktighet

Perioden har inneburit intensiv verksamhet och utveckling för hela den aktiva ungdomsgruppen. Flera av dem håller själva kurser för barn och unga i data, musik och engelska. Några undervisar också på frivillig basis kvinnogruppen i datakunskap, och även kvinnorna har fått en egen hemsida, länkad till den hemsida för Solidarity House, som ungdomarna ansvarar för. Ungdomarna kan nu också dessutom själva som tidigare nämnts fungera i alla sammanhang som kräver professionell tolkning och översättning till engelska, vilket har stärkt respekten från den äldre generationen. Flera av dem har antagits i utbildningar till ungdomsledare.

Barnbiblioteket

Under våren 2004 har Jenny, Karin och grupperna i byn arbetat med att bygga upp ett litet bibliotek med sagohörna i ett rum på övervåningen. Finansieringen av de bosniska bokinköpen (bilderböcker, klassiker, faktaböcker, översättningar av bl a Astrid Lindgren-böcker m.m.) har möjliggjorts tack vare en julgåva från år 2003 på 20 000 kronor från Svensk Biblioteksforening. En lokal snickare har tillverkat specialbyggda bokhyllor till boksamlingen, finansierade via bidraget från Radiohjälpens. Bokbeståndet består nu av ca 800 titlar – förutom lokalt inköpta nya böcker för barn och ungdom på bosniska/kroatiska/serbiska och engelska, också en mindre del begagnade vuxenböcker (romaner, fakta m.m.), som skänkts av ett antal svenska bibliotek. Biblioteket i Solidarity House, som trots att det inte är stort, ändå av många anses vara ett av Bosniens finaste, kommer nu att inlemmas i Tuzla Biblioteks system för låneverksamhet.

I maj 2004 besöktes byn av två elever från Bibliotekshögskolan i Borås, som höll en uppskattad workshop kring den blivande biblioteksverksamheten. Ett lika populärt besök av en bosnisk författare som också driver ett bokförlag (kontakten togs i samband med inköpen av böcker till biblioteket), innehöll en sagostund för barnen och författaruppläsning för de vuxna.

Musikanläggning och storbildsvideo

Vi har också bl a tack vare Radiohjälpens kunnat utrusta Huset med en för bosniska förhållanden mycket avancerad teknisk utrustning, till största delen inköpt lokalt. Här finns nu datorer i nätverk, storbildsvideo för filmvisning och karaoke, och en avancerad musik- och högtalaranläggning. Detta har också bidragit till att skapa intresse och ett starkt självförtroende hos ungdomarna, eftersom de är ensamma om att ha de kunskaper som krävs, och därigenom också kan och vågar bära ansvaret. Här har man nu under året ordnat film- och karaokekvällar, och fester som ofta samlar över 200 personer. Det har blivit roligare och mer självklart för ungdomsgruppen att ta eget ansvar för planering och genomförande av olika utåtriktade aktiviteter.

Seminarier

Diskussionen om den framtida organisationen och förvaltningen av Solidarity House och om föreningsverksamhet, demokrati, lagar och regelverk, har under de senaste två åren utvecklats i ett flertal lyckade seminarier. Här har ungdomar av bägge könen (liksom också kvinnorna och pensionärerna) varit väl representerade och aktiva, både i seminarieverksamheterna och som tolkar. Vi har kunnat se hur seminarieformerna, som ofta kan annars kan vara stela och

ofruktbara, har kunnat utvecklas till mer öppna och demokratiska, med gemensamma diskussioner och livaktiga grupparbeten. Det är vår förhoppning att denna utveckling ska fungera stärkande i ett längre perspektiv, också just för barns och ungdomars delaktighet. Det faktum att också de äldre i byn intresserar sig för ungdomarnas egen seminarieverksamhet och gärna deltar, har inneburit goda effekter för gemenskapen mellan generationerna, vilket är viktigt inför framtiden.

Kvinnoseminariet

I september 2004 anordnade StB ett nytt kvinnoseminarium i samarbete med S-kvinnor Skaraborg, och med finansiellt stöd från ABF Skaraborg. Temana var demokrati (som ett övergripande mål, men också som ett redskap att uppnå utveckling i vardagsliv och arbete), hur man stärker kvinnors roll och aktiva deltagande på alla nivåer i samhället (t ex i verksamheterna i Solidarity House), hur traditionen och de patriarkala strukturerna kan hålla tillbaka kvinnor, hur man stärker och utvecklar organisationsarbete och nätverksbygge, hur man använder internet som ett redskap i kommunikationen med andra kvinnogrupper, hur man kan utveckla lokala inkomstbringande projekt etc.

Från Sverige deltog Carina Olsson, riksdagsledamot (s), medlem i jordbruksutskottet och Europarådet, Ylva Wirtberg, ordförande i (s)-kvinnor i Skaraborg och ansvarig för lokala EU-bas erade turistprojekt, Marita Bengtsson (s), ordförande i kommunalfullmäktige i Lidköping, Irena Kureidli (s), vice ordförande i nämnden för skola och barnomsorg i Lidköping, Lill Nilsson, chef för Erlandergården, och tidigare kulturnämndens ordförande (v) i Karlstad, samt Gunna Gråhs från StB. OSCE Tuzla deltog också för att tala om vikten av kvinnligt valdeltagande i det förestående kommunalvalet. En lokal kvinnlig läkare talade på kvinnornas eget önskemål om kvinnohälsa och kvinnosjukdomar, som är ett mycket åsidosatt ämne.

Det blev två mycket intensiva och roliga dagar, med föreläsningar, frågestunder, intensiva grupparbeten och allmän gemenskap i programmet. Kvinnogruppen hade tidigt önskat att även män skulle inbjudas till seminariet, vilket ledde till fördjupade och fruktbara diskussioner om hur man skulle tillmötesgå detta, men ändå försäkra sig om att kvinnorna skulle kunna behålla initiativet och greppet över seminariet. Med tanke på att många teman var okonventionella, "svåra" och hittills oprövade, t ex frågan om manliga härskartekniker, blev det mycket viktigt att finna garantier för att gruppdiskussionerna skulle kunna föras utan att kvinnorna behövde känna sig obekväma eller känna oro för att yttra sig. Under temat "härskartekniker" åskådliggjordes problematiken med hjälp av en svensk videoinspelning, där olika scenarier och exempel var så tydliga och åskådliga att den inte ens behövde direktöversättas. Den ledde till mycket roat igenkännande, till och med hos den manliga delen av publiken. (Män och ungdomar kan ju också själva uppleva sig drabbade av fenomenet i andra sociala sammanhang, där det råder olika maktstrukturer som motverkar demokrati och utveckling.)

Redovisningen av dessa grupparbeten blev också mycket förlösande och rolig, eftersom flera hade valt att redovisa i fullfjädrad teaterform och med rollspel. Det var också glädjande att se att så många unga tjejer deltog, både som tolkar, och i gruppernas redovisningar. Under slutet av seminariet antogs också ett manifest, där deltagarna (förutom att man gav sitt stöd för kvinnogruppen i Lipnica) uttalade sig *för* demokrati, kvinnors rättigheter och självklara delaktighet, och *mot* patriarkala och traditionella strukturer som hindrar detta. Samtliga deltagare, (även männen) skrev under manifestet, och det faxades sedan ut som ett pressmeddelande från seminariet.

Det hölls också intressanta diskussioner om hur man i framtiden skulle kunna utveckla en lättare form av turism som inkomstbringande verksamhet. Lipnica har genom åren, bl a i utbytet med Sverige, utvecklat många förutsättningar för detta. Former finns redan för familjeboende, naturen är mycket vacker, kultur- och samtidshistorien är starkt närvarande, det finns numera goda språkkunskaper och byn är känd för sin värme, gästfrihet och tolerans. Dessutom finns också Solidarity House som bidragit till att göra byn känd och är en självklar plats för möten och kulturutbyten.

Under det två dagar långa seminariet deltog omkring 120 personer, äldre och yngre kvinnor huvudsakligen, både privatpersoner och representanter för organisationer från olika orter i

närområdet, men också äldre och medelålders män, och pojkar från ungdomsgruppen. Bland deltagarna fanns för första gången också representanter för romernas ganska nystartade organisation i Tuzla, vilket vi såg som ytterst positivt.

Den aktiva arbetsgruppen var mycket nöjda med kvinnoseminariet och har i efterhand etablerat kontakt med flera av deltagarna. Som ett led i detta gjordes ett besök till organisationen ROS i den närliggande staden Banovici (ett projekt som drivs och stöds av svenska ABF) och ett samarbete inleddes där några av vår kvinnogrups yngre medlemmar inbjöds till att delta i en seminarieutbildning som sträcker sig över flera tillfällen under ett år och som handlar om hur man startar och driver projekt. Kvinnogruppen har även fortsatt kontakt med kvinnorna från S-kvinnor i Skaraborg, och ett nytt utbyte är planerat att äga rum nästa år, men då utan StB:s medverkan.

Tjejseminariet

Ungdomsgruppen har också egna genderproblem, och de är inte helt lätta att ändra på. Mansamhället nedärvs in i ungdomsgruppen, och man ser hur unga killar har lättare att ta för sig i verksamheterna, och ibland nonchalerar, överbeskyddar eller objektifierar flickorna. Det är svårt att dra in unga tjejer i aktiviteterna och att få dem att stanna kvar. En av orsakerna till detta är de i våra ögon ganska stränga familjetraditionerna. Det ställs ofta hårdare krav på unga tjejer att de ska satsa på skola och vidareutbildning, men eftersom situationen på arbetsmarknaden ser ut som den gör tenderar ändå traditionen att ta över, och flickorna gifter sig mycket unga och får tidigt barn och familjeansvar. Ungdomsutbyte, ungdomsarbetslag och seminarier har ändå bidragit till att luckra upp dessa vanor och föreställningar, och vi har under perioden med framgång startat en speciell grupp för tjejerna, där de vid sidan om folkdansen och övriga ungdomsaktiviteter har kunnat diskutera friare, hitta egna intressefrågor att driva vidare inom ungdomsgruppen och på så sätt bli mer delaktiga.

Under året har vi anordnat aktiviteter som filmvisning, bad- och grillutflykter och arrangerat ett tjejseminarium med inledande filmvisning av filmen *Whale Rider* (en film från Nya Zeeland), som ett lämpligt underlag för genderdiskussion just för unga tjejer. Seminariet genomfördes i oktober i samarbete med organisationen PRONI, och förutom tjejer från byn inbjöds tjejer från två barnhem – ett i Lukavac, ett i Tuzla.

Ett gott resultat är att tjejerna nu blivit mer aktiva i de arrangemang som rör huset, de har ställt upp som volontärer vid flera tillfällen och agerat mer självständigt än tidigare, bl a genom att ordna egna uppträdanden i dansgruppen, där ca 20 tjejer är aktiva. Totalt har vi nått sammanlagt ungefär 40 tjejer. Åldern varierar, men de flesta är mellan 17 och 22 år.

Drogseminariet

Ett drogseminarium har också hållits, även det med deltagande ungdomar från de båda barnhemmen. Seminariet planerades och genomfördes av StB:s volontärer och ungdomarna i byn, i samarbete med läkare och psykologer från universitetet och sjukhuset i Tuzla. Det innehöll information om effekterna av alkohol och narkotika (både ur det privata perspektivet och ur det samhälleliga), och också livliga och uppskattade diskussioner och grupparbeten.

Ansökningsseminarier

Av de två ansökningsseminarier vi anordnat under hösten 2004 för ungdomar och även andra grupper i byn, var det första ett tvådagarseminarium, som gav kunskap om vart man kan vända sig och vad man bör tänka på när man skriver en ansökan. Uppföljningen ägde rum vid två tillfällen, och byggde på konkret och praktiskt tillämpning. Tillsammans med en lokal ekonom med erfarenhet av ansökningar och arbete inom internationella projekt, arbetade ungdomarna fram projektförslag avsedda att resultera i konkreta ansökningar till internationella fonder. Kvinnornas arbete resulterade i en ansökan till den holländska organisationen Mama Cash.

Ungdomsutbyten och musikfestival

Flera ungdomsutbyten har också ägt rum, bl a i samband med den musikfestival (den andra i ordningen, och tänkt att bli återkommande) som ungdomarna arrangerade i Huset i april, i samarbete med ungdomar från Sverige och Schweiz. Ca 25 svenska ungdomar (bla banden

Escalator och Garageorkestern) deltog i festivalen tillsammans med ett antal bosniska band från Lipnica och Tuzla, och bandet Plus Minus Neutre från Schweiz. Publiken bestod av barn, ungdomar och vuxna från Lipnica med omnejd. Totalt deltog mellan 150 och 200 människor i festivalen. De tre dagarna i Lipnica fylldes av musik och sång, både konserter, ”jam-sessions” och svenska och bosniska visor. Ungdomarna i byn var också mycket engagerade i att visa upp natur och sevärdheter i Lipnica och Tuzla. Festivalen avslutades med ett stormöte där alla deltagare diskuterade hur utbytet fungerat och hur en eventuell fortsättning kunde utformas.

Man har också haft besök av lärare och 15 elever från ett svenskt gymnasium i Huddinge, som ett led i deras pågående kurs om mänskliga rättigheter. Detta besök kommer att återupprepas i mars 2005. *(Huddingebesöket är ett självständigt projekt och har inte finansierats med hjälp av StB:s Radiohjälpsbudget. Detsamma gäller delar av Musikfestivalen, där de svenska ungdomarna själva bidrog till budgeten genom olika egna ansökningar och konsertarrangemang för att bekosta sin resa.)*

Ungdomarna i byn har själva vid dessa tillfällen tagit ansvar för planering och samordning.

En av pojkarerna i ungdomsgruppen har också deltagit som representant för Solidarity House-projektet vid en internationell ungdomskonferens i Makedonien.

Hemsidan i Lipnica

En av ungdomarna i byn, Filip Divkovic, besökte Sverige under en vecka i juni 2004, för att praktisera på KTH och därigenom lära sig mer om hur man arbetar med web-design och hemsidor. Vård var Yngve Sundblad och Anders Hedman bidrog med två dagars intensiv utbildning och handledning. Filip tillbringade också en dag på Boo Folkets Hus, där man arbetar med ett ”internet community – projekt”. Besöket har lett till ett ökat intresse hos hela ungdomsgruppen för husets framtid, och för kommunikation och information via nätet. Ungdomarna har bl a arbetat fram en mycket fin och innehållsrik hemsida för Solidarity House (www.solidarityhouse.org) och själva designat och producerat material för tryck, bl a affischer och en broschyr om huset.

De ordinarie verksamheterna för barn och ungdom

För sjätte året i rad har StB bedrivit aktiviteter för barn och ungdomar med hjälp av ett bidrag från Radiohjälpen. Kurser pågår i folkdans, engelska, data, och musik. Dessutom bedrivs en lekskoleverksamhet för de mindre barnen. Sammanlagt deltar över ett hundratal barn och ungdomar i aktiviteterna.

Lekverksamheten

Barnen inkluderas ofta numera på ett mer naturligt sätt i de vuxnas evenemang och olika andra aktiviteter i och kring Solidarity House, vilket är ett tydligt resultat av biståndet från Radiohjälpen. Barnverksamheten har flyttat in i det nu färdigställda lilla ”barnhuset”, där också inredningen nu tagit form. Verksamheten har pågått fyra timmar per vecka för cirka 20 barn i åldrarna 2 – 13 år. Barnen tecknar och målar, lyssnar till sagor, sjunger, skriver dikter och egna berättelser, och iscensätter små skådespel. Ett citat ur Senadas och Sefikas rapport från tidigare år beskriver inriktningen för aktiviteterna: ”Verksamheten läggs upp så att vi också berör frågor om demokrati och barns rättigheter, och vi försöker ge barnen kunskap om djur och växter, om hembygden, om Bosnien och världen i stort.” Mitt emellan den kristna julen och den muslimska bajram hålls traditionsenligt en omtyckt julfest, vilken som vanligt samlade ett 40-tal barn som sjöng, läste dikter och fick godispåsar. Picknickar, badresor och utflykter till zoo har också ägt rum, och barnen har besökt liknande barngrupper i Tuzla och regionen. Kontakterna med barnhemmet ”Steps of Hope” i Tuzla, är särskilt värdefulla eftersom de innebär att också svårt handikappade och utvecklingsstörda barn kan få komma ut och delta i gemenskap och aktiviteter. Eftersom barnen i Lipnica har ett särskilt gott förhållande till Sven Nordqvists ”Pettson och Findus”, hölls en ”Pannkakstärtefest”, där barnen först åt pannkakstårta (bakad av volontären Jenny) och sen i dramaform iscensatte äventyren från bilderboken med samma namn. I juni 2004 besöktes barngruppen av Barbro Samuelsson från Parkleken i Rålambshov i Stockholm, som ett led i förberedelserna för barnfestivalen i september. Under besöket fortsatte

också planeringen kring lekplatsen, vars färdigställande ägde rum i samband med avslutningen. Dessutom har Barbro fört samtal med de ansvariga kvinnorna om hur barnverksamheten kan gestalta sig i framtiden, då finansieringen inte längre kommer från Sverige. Barnverksamheten är inte minst viktig för de små barnen, eftersom det är den enda organiserade gemensamma aktivitet av förskolekaraktär som finns i Lipnica. Eftersom arbetslösheten är så hög, finns heller inga daghem i byn. Föräldrarna sätter ändå stort värde på aktiviteterna, och det finns ett intresse i byn för en utökad och regelbunden lekskoleverksamhet, men det är mycket svårt för familjerna att kunna betala för den.

Också när det gäller förhoppningen att kvinnorna på sikt skulle kunna organisera och registrera en officiell förskoleverksamhet har vi mött på problem. Det bosniska regelverket för startandet av förskolor (utrymme i lokaler, finansiering, utbildningskrav för personal etc) är mycket strängt. Det lilla hus där barnverksamheten äger rum kan inte motsvara de hårda formella kraven inom den bosniska lagstiftningen för professionell barnomsorgsverksamhet, vad beträffar storlek och utrustning. Senada och Sefika fortsätter ändå med helgverksamheten sedan StB lämnat, men nu helt ideellt, utan ersättning. De har trots allt förhoppningar om att hitta möjligheter till framtida finansiering av lekverksamheten, dels via mindre bidrag från kommunens framtida budget för Huset, men också genom att finna ansökningsmöjligheter hos olika internationella barnfonder.

Stora delar av Radiohjälpsbidraget har under året använts till inköp av material för att därigenom under en tid framöver säkra den fortsatta verksamheten.

Det riktigt stora evenemanget för barnen från Lipnica och omgivande orter i regionen, var den mycket lyckade barnfestivalen, där barn och ungdomar också själva deltog både i förberedelserna (som genomsytrade aktiviteterna i Huset i flera månader innan evenemanget) och i själva programmet, som varade i en hel dag, från kl 9.30 till 23.00. Det var också StB:s ambition att denna barnfestival skulle hjälpa till att manifesteras värdet i barnverksamheten och därigenom bidra till att säkra deras givna plats i Huset inför framtiden. Denna intensiva, glada och fruktbara kreativitetsexplosion, som överskred alla generationsgränser, gjorde säkert att många vuxna fick en ny upplevelse av vad ett levande Hus, öppet för alla åldrar, kan innebära för gemenskapen. Barnen fick också uppleva glädjen i vara helt i centrum, visa upp sina olika förmågor, leka, uppträda och experimentera på ett sätt som många annars inte är vana vid. (*Mer fakta om barnfestivalen ovan under rubriken "Verksamheter under året".*)

Engelskan

Inom engelskan har vi hittat en lyckosam modell med en av ungdomarna i byn, Anel, som lärare. Han fungerar annars som tolk och läser engelska på universitetet i Tuzla. Eleverna studerar grammatik och ordförståelse och använder språkkassetter och annat undervisningsmaterial. Läroböcker (bl a "English for kids") har köpts in i uppsättningar, liksom engelsk skönlitteratur för barn. Engelskkurserna har bestått av tre olika grupper av barn i olika åldrar (från tredje klass till åttonde). Anel har utvecklat en lekfull och öppen pedagogik, som skiljer sig från den traditionella, mer auktoritära skolundervisningen, och också innehållit mera grupparbete, drama, spel, historieberättande och samtalsövningar. Äldre barn har också fått öva sig i översättnings- och tolkuppdrag. Han har också bl a låtit barnen ta del av FN:s Barnkonvention och diskutera och gestalta den under lekfulla former. Under avslutningsevenemanget deltog alla elever som guider, tolkar och värdar för gästerna, och en del av uppträdandena skedde på engelska.

Dansen

Totalt 80 barn och ungdomar omfattas av danskurserna, i grupper med åldrar mellan 6 och 17 år. Man dansar nu folkdanser från samtliga områden på Balkan, och dessutom ett antal svenska – bl a hambo och schottis. Enkla men vackra folkdräkter har kunnat sys upp med hjälp av kvinnorna i byn, och barnen deltar ofta i offentliga uppvisningar, som vid evenemanget i Solidarity House i september 2004, vid de vuxnas seminarier och fester (även på resor till andra orter runtom i regionen), och vid musikseminariet i april 2004. Vid danstävlingar i regionen har barngrupperna placerat sig på första, andra och tredje plats. "Från och med nu uppträder vi som

”Solidarity House Dance Group” säger Edo, som leder dansverksamheten för åttonde året i rad. En glädjande nyhet är att ett 20-tal, mycket professionella unga flickor sedan ett år tillbaka börjat dansa i en egen grupp, och det har gjort att de också på ett naturligt sätt kommit in i ungdomsverksamheten, som tidigare dominerats av pojkar.

Musikworkshops och seminarier

Ungdomarna i Lipnica har alltid varit intresserade av musik. Två band har bildats, som deltagit i olika tävlingar och festivaler runtom i regionen, bl a annat även i Sverige. En CD har spelats in med låtar som skrivits av bandmedlemmarna själva. Tidigare byggde undervisningen på traditionella lektioner för en elev i taget, men sedan ungdomarna själva tagit över undervisningen har den mer kommit att handla om att ungdomarna övar tillsammans i grupp, delar erfarenheter och lär varandra. En grundläggande gitarrkurs har hållits för ett tiotal barn och ungdomar, på totalt sex timmar i veckan. Dessutom också en trumkurs, som glädjande nog även lockat ett antal flickor. Noter och instrument har inköpts för bidraget. Som en av ungdomarna Faruk Delic sa: ”Istället för att ha dyra lärare och inga instrument att spela på, har vi valt att köpa instrument och lära oss spela själva genom övningar och praktiska erfarenheter.” Musiken ger också goda möjligheter till kontakter och internationella utbyten och den förenar också generationerna, eftersom ungdomarna inte bara spelar rock utan också deltar som folkmusiker vid de äldres fester och evenemang.

Datakunskap

Datakurserna nu hålls på ”balkongen” i det stora mötesrummet där nu åtta datorer (skänkta av Bonniers) är installerade i ett fungerande nätverk. Datakurserna har alltid varit mycket populära, och nu mer än någonsin. Kurserna i varierande svårighetsgrad har hållits av tre äldre ungdomar, och omfattar sammanlagt cirka 80 barn och ungdomar i olika nivåer och i åldrarna 6 till 20 år. De yngsta lär sig arbeta med datorn under mera lättsamma former. Man lär sig grundläggande dataprogram, leker och spelar spel. Äldre grupper som redan har fått viss vana lär sig hantera olika program – bl a Word, Paint, Powerpoint och Excel. En internetkurs har också hållits för tre grupper av barn och ungdomar på olika kunskapsnivåer. Varje grupp har haft två entimmeslektioner per vecka.

Ungdomarna är mycket intresserade av IT, och arbetar nu med att lära sig webdesign för att göra hemsidor för olika projekt, t ex musikfestivalen. Den nya hemsidan för Solidarity House är mycket rolig och avancerad, och har regelbundet uppdaterats under hösten. Ungdomarna har också lärt sig utnyttja datorerna för att göra egna tryckta program och informationsskrifter, och deras intresse för kommunikation och information bara växer, vilket kan bli till stor nytta för den framtida verksamheten i Solidarity House, och för kontakterna med omvärlden.

Även grundläggande undervisning i grundläggande datorkunskap för äldre, kvinnor och män, har genomförts med god framgång med ungdomar som lärare.

Panchoprojektet

Verkstadsskolan för byns ungdomar, som leds av smeden och snickaren Kasim "Pancho" Malkocecic har nu varit igång i två år med vissa kortare avbrott. Skolan har upp till 10 elever som lär sig trä- och metallhantverk.

Maskinerna kunde inköpas och transporteras till byn under hösten 2001 tack vare organisationen Tolvskillingshjälpen i Södertälje som skänkte 61 000 kronor. Tolvskillingshjälpen är verksam på Scania och flera andra företag i Södertälje med regelbundna insamlingar till ungdomars utbildning och utveckling runt hela världen. Ungdomarna i byn har nu tagit över rapportansvaret till Tolvskillingshjälpen.

Sport

Eftersom Lipnicas fotbollslag nu återuppstått efter att ha legat nere under många år, och man då också startat två ungdomslag för olika åldrar, har vi valt att istället för att arrangera egna sportaktiviteter, stötta verksamheten med utrustning, t ex bollar, nät och fotbollsskor. Än är det det bara pojkar som spelar, men ett ökande och nyfiket intresse för tjeffotboll kan märkas.

Kvinnogruppen och odlingsprojektet

Kvinnogruppen består av ca 50 kvinnor, varav 15-20 mer aktiva i regelbundna möten. Gemenskapen är god och de är mycket aktiva. De samlar pengar och besöker sjuka och gamla, stickar och skänker kläder till barn och behövande. Många av kvinnorna ingår i microlånprogram, som syftar till inkomstbringande verksamhet.

Samarbetet med kvinnoföreningen VITA i Laktasi, Republika Srpska, som också har ett samarbetsavtal med ODL, har fortsatt sedan 1999. Kvinnorna har mycket idéer kring framtida aktiviteter och inkomstbringande verksamheter i Solidarity House. Det är mycket viktigt att stötta kvinnogruppen så att de kan göra sin röst hörd och säkra en aktiv och jämställd roll i den framtida driften och förvaltningen av Huset.

Kvinnorna i växthuskooperativet (8 stycken) har nu avslutat sitt samarbete med Svenska Kommunalarbetarförbundet och Opic, och kommer att helt på egen hand driva sitt odlingsprojekt vidare, som handlar om att odla grönsaker och kryddor i växthus.

Mark är arrenderad, fem plastväxthus är uppförda och kvinnorna är registrerade med en formell styrelse. De har under de senaste fem åren själva varit ansvariga för projektets drift, bokföring och ekonomi.

Resor till Bosnien

Ship to Bosnia har alltid arbetat för att göra det möjligt för svenskar att besöka Lipnica och med egna ögon bekanta sig med byn och projektet. Trots principen att man betalar resorna med egna medel, har oerhört många människor vid det här laget rest med oss till byn, knutit kontakter, och fått en grund för sitt fortsatta engagemang. Det är däremot svårare för att finansiera regelbundna utbyten i motsatta riktningen, vilket är beklagligt, eftersom besöken ofta leder till kunskap och insikter, både hos bosnier och svenskar, liksom fördjupade kontakter med svenska folkrörelser.

Resorna har ofta, förutom möten med olika grupper i byn, också innehållit möten med lokala myndigheter, och med organisationer från andra delar av Bosnien, t ex i Republika Srpska. Vid flera tillfällen har en fattig romsk by besökts av representanter för Solidarity House, liksom flyktingläger (bl a ett med bosnienserbiska återflyttare), och man har också medfört gåvor i form av kläder och datorer. Resorna har också inneburit intervjuer i Tuzla TV och på olika radiostationer liksom lett till artiklar i lokal press.

Här nedan följer en lista på resor som företagits under 2004

Överlämnandediskussioner med Tuzla kommun: Under ett fyradagarsbesök i mars 2004 försökte Gunna Grähs, Ulf B Andersson, och Yngve Sundblad ur Stb:s styrelse, förstärkta med Ulf Pernold, vid möten med tjänstemän från Tuzla kommun och andra organisationer, få klart för sig hur överlämnandet formellt kunde och skulle gå till.

Musikfestival: Under några dagar i april deltog ca 25 svenska ungdomar (bla banden Escalator och Garageorkestern) i en musikfestival i byn tillsammans med ett antal bosniska band från Lipnica och Tuzla, och bandet Plus Minus Neutre från Schweiz.

Volontärer: Karin Lindsten, anställd med hjälp av ett volontärbidrag från Forum Syd, tillbringade hela året, fränsett semestrar, i Bosnien. Från januari till september arbetade också Jenny Andersson, finansierad av Radiohjälpen, som volontär i Lipnica, främst med barn- och ungdomsverksamheten. I maj reste Leif Jansson ner under en vecka för att planera arbetet tillsammans med volontärerna.

Datoransvarsutbyte: Under fyra dagar i juni besökte Filip Divkovic, datoransvarig i Solidarity House, på Stb:s bekostnad, Stockholm (bl.a KTH och Boo Folkets Hus) för att få erfarenheter och kunskaper av nytta för datorverksamheten.

Kvinnoseminarium: Under två dagar i början av september anordnade Gunna Grähs och Lill Nilsson tillsammans med (s)-kvinnor i Skaraborg och kvinnorna i byn ett demokrati- och genderseminarium med ekonomiskt bidrag från (s)-kvinnor och ABF-Skaraborg.

Planering av barnfestivalen och överlämnandet: Under Kristi Himmelfardshelgen reste Barbro Samuelsson ner för att tillsammans med de ansvariga för barnverksamheten i byn och

volontären Jenny planera barnfestivalen i september. Den 20 september reste Gunna Grähs, Barbro Samuelsson och Ulf Pernold ner för att delta i förberedelserna.

Barnfestivalen och överlämnandet: Över helgen 24-26 september deltog resten av Stb:s styrelse, och ytterligare ett 20-tal svenska nära vänner till Stb, i barnfestivalen och överlämnandeceremonierna.

Fortsatta överlämnandediskussioner: Tre dagar i oktober 2004 reste Leif Jansson ner för att tillsammans med volontärerna Karin och Faruk och representant för ODL, Ramiz Muric, diskutera överlämnandeläget och vad som kan göras.

Ekonomi

Föreningens ekonomiska ställning och det gångna verksamhetsårets resultat framgår av bilagd resultat- och balansräkning.

Insamlade medel, försäljning och frivilliga bidrag under året :

Stödmedlemsavgifter	2 100
Autogiro	56 780
Övriga månadsbetalare	4 150
Byggstenar	6 000
Insamlingsbössor	2 742
Bokbordet Drottninggatan	10 903
Tårtan gamla	350
Tårtan nya	1 200
Yngve Sundblad	15 000
Gamla Stans Soc Dem För	2 000
Jonas Sjöstedt	10 000
Elisabeth Brenning (julgransförs)	2 377
Puböverskott (ungdomar, till musikfestivalen)	3 787
Övrigt	463
Övriga frivilliga bidrag	22 400
Totalt:	134 252

Dessutom har bidrag för specifika verksamheter erhållits från:

Radiohjälpen (ansökan för barn- och ungdomsverksamhet samt småhus)	870 000
Susanne Tupy, arkitekt, efterskänt skuld	21 750
ABF – Skaraborg (kvinnoseminarium)	14 650
Totalt:	906 400

LO-Idédebatt(bidrag till musikfestival i Lipnica inom ungdomarnas egen budget) 15 000

Totalt: 1 040 652

Slutord

Ship to Bosnias roll

När projektet startade år 1994 kunde ingen ana att det skulle komma att bli så långvarigt, komplext och innehållsrikt. Vi har arbetat ideellt i folkrörelsetraditionen och genom åren byggt upp ett stort stöd och intresse för försoningsarbetet, för idén med Solidarity House och för samarbetet med Lipnica. Projektet har haft ett brett parlamentariskt stöd i Sverige, vilket bl a har visat sig i att samtliga politiska riksdagspartier skrivit under upprop för projektet, och att politiker från höger till vänster vid flera tillfällen besökt Lipnica.

Vi menar att det är mycket viktigt att, såväl i Bosnien som på övriga Balkan, kunna visa fram den parlamentariska bredden, och att man trots skillnader i politisk åskådning ändå kan enas om grundläggande frågor som fred, försoning och mänskliga rättigheter. Lika viktigt är det att stödja lokala medborgarorganisationer i deras utveckling, och uppmuntra den egna initiativkraften och den politiska dialogen med myndigheter och makthavare. Bara så kan det lokala inflytandet, demokratin och folkrörelsetanken stärkas. I bägge fallen har vi mött svårigheter och problem, men vi har också sett hur nya ideer kunnat slå rot och utvecklas genom levande insatser, goda exempel och konkreta och finurliga lösningar.

I Lipnica liksom i Sverige har den aktiva kärnan bestått av engagerade människor med idéer, visioner och envishet, men mera sällan med specifika expertkunskaper. Vi har fått lära oss att aktivt söka den kunskap vi behöver på många olika områden – föreningsverksamhet, utåtriktad verksamhet, lagar, ekonomi, politik och samhällsfrågor, samt byggfrågor. Bland annat finansieringen av husbygget och de olika delprojekten i Lipnica har lett oss till att arbeta med allt ifrån företagssponsring till mänskliga rättigheter, ekologisk odling, konsertarrangemang och bosnisk lagstiftning. Det har varit en lång och svår väg att gå och vi har alltid arbetat med minimal budget, men tillsammans med ODL och de övriga grupperna i byn har vi fortsatt att utveckla projektet genom god vilja och nära samarbete. Det är i grunden ett vänskapsprojekt, och vi har sett betydelsen av detta. Kulturen, folkrörelsetanken och idén om ett levande Hus, öppet för alla har hela tiden varit grunden för samarbetet med de lokala organisationerna. I teorin har vi för det mesta varit överens om grundläggande värden som rättvisa, delaktighet och bred representation. Det har varit i det konkreta arbetet som problemen kunnat uppstå. Vi närmar oss frågorna om demokrati, ansvar och organisationsutveckling från varsitt håll, med vardera egna samhälleliga erfarenheter, vanor och synsätt. Bosnien befinner sig i en utvecklingsprocess där det tidigare systemets strukturer och värdebegrepp ännu lever kvar sida vid sida med moderna mönster och regelverk. Det är svårt för båda parter att orientera sig i ett landskap där kartorna är flera och sällan motsvarar terrängen. Det är viktigt att vara öppen för nytänkande och fruktbara kompromisser och att kunna hitta det som förenar, som är dynamiskt och konstruktivt.

StB är en av de få internationella frivilligorganisationer, verksamma i Bosnien under kriget, som stannat kvar och fortsatt att arbeta. För detta har vi mött stor respekt, inte bara i kontakterna med våra samarbetspartners i byn och med kommunen i Tuzla och Tuzla kanton med guvernören Selim Beslagic, men också här hemma och ute i Europa.

Även om vi alltid varit en liten organisation med ytterst små resurser, som har byggt allt arbete på frivilliga insatser och engagemang, har vi åstadkommit mycket av det vi haft som mål.

Den goda förankringen i byn Lipnica, som är en förutsättning för projektet, har ytterligare förstärkts under det sista året, inte minst genom volontärbidraget från Forum Syd, som skapat förutsättningar för en bättre kontinuitet i arbetet än tidigare.

Det faktum att internationellt fokus sedan länge förflyttats från Bosnien, har lett till att vi de senaste åren tvingats arbeta än hårdare och mer kreativt för att nå genomslagskraft. Situationen på Balkan visar ändå tydligt att de etniska konflikterna och misstänksamheten kvarstår, att freden är ytterst bräcklig, och att Balkan fortfarande är en krutdurk.

Därför har StB:s och ODL:s försoningsprojekt inneburit ett viktigt stöd till de krafter som verkar för ett ickenationalistiskt Bosnien, för stärkande av demokrati och mänskliga rättigheter.

Det är lättare att samla stort bistånd och engagemang under brinnande krig än att arbeta långsiktigt för återuppbyggnad och demokratiutveckling. Också här hemma gör sig behovet av att slå vakt om demokratin ständigt påmint. Folkrörelserna försvagas, frivilligorganisationernas medlemsantal tenderar att sjunka.

Ship to Bosnias sätt att arbeta på basplanet, med karaktär av folkrörelse med så bred förankring som möjligt, har sin nära motsvarighet i byn Lipnica i Bosnien. Vi har tillsammans arbetat för ett stärkande av demokratin - både här och på Balkan, för vänskap, dialog och samexistens, för aktivitet och delaktighet - och för att kunna berika varandra.

Solidarity House är överlämnat, Ship to Bosnia avslutas

Under festivalen i slutet av september 2004 skedde det ceremoniella överlämnandet av Solidarity House även om vissa väsentliga formaliteter då ännu inte hunnit klaras ut, enligt vad som beskrivits ovan.

Det har alltid varit Ship to Bosnias mål och mening att Huset, när det är byggt, ska överlämnas till byborna i Lipnica och att de själva i samarbete med kommunen ska ta ansvar för driften och förvaltningen av sitt hus och fylla det med de aktiviteter och verksamheter de själva väljer.

I realiteten har detta snarare nu förvandlats till att Huset förblir i kommunal ägo, men med utfästelser som vi hoppas kommer att garantera det lokala inflytandet och lokal aktivitet, inte minst för barn, ungdomar och kvinnor. Alla grupper ska kunna känna sig delaktiga i de framtida verksamheterna. Det är avgörande för om Huset och dess tanke ska kunna leva vidare och utvecklas.

Ship to Bosnia som organisation är inget självändamål. Nu när vi har uppfyllt våra löften avvecklar vi organisationen.

Ship to Bosnias styrelse vill tacka Karin Lindsten och Jenny Andersson och Faruk Delic för det fina arbete som de uträttat som volontärer i Lipnica.

Styrelsen vill också tacka alla medlemmar, sponsorer och andra som bidragit till att förverkliga Solidarity House och verksamheten i byn.

Stockholm den 2 april 2005

Styrelsen 2004

Leif Jansson

Margareta Ingemarson

Ulf. B Andersson

Jan-Krister Boman

Gunna Grähs

Barbro Samuelsson

Yngve Sundblad

Magnus Säll

Axel Wolgers